

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/135/2025
Identifikačné číslo spisu:	6119302772
Dátum vydania rozhodnutia:	24.03.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6119302772.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudkýň JUDr. Alexandry Hanusovej a JUDr. Aleny Adamcovej v spore žalobcov 1/ I., narodenej XX. I. XXXX, P., A. F. XX, 2/ E. P., narodenej XX. M. XXXX, P., M. XX, 3/ D. A., narodeného XX.. XXXX, P., F.. XX, 4/ H. A., narodeného XX. M. XXXX, P., S. 1, 5/ I. A., narodenej XX. I. XXXX, P., U. XX, 6/ D. E., narodeného XX. E. XXXX, P., Y. XX, 7/ E. H., narodenej XX. D. XXXX, P., S. XX, 8/ P. Q., narodenej XX.. XXXX, P., T. XX a 9/ C. Q., narodenej XX.. XXXX, P., T. XX, zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., Košice, Južná trieda 28, proti žalovanému Mestu Košice, IČO: 00691135, Košice, Trieda SNP 48A, o zaplatenie 26 174,55 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice (predtým Okresnom súde Košice II) pod sp. zn. 40C/59/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. júna 2024 sp. zn. 2Co/85/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie zamieta.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcom nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (právny nástupca Okresného súdu Košice II, ďalej aj „súd prvej inštancie“, alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. 40C/59/2019 z 21. októbra 2022 zamietol žalobu a stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia sa domáhali od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“) za obdobie od 15. mája 2016 do 15. mája 2019 na tom základe, že žalovaný ich pozemky užíval vo vymedzenom období bez právneho dôvodu tým, že na týchto pozemkoch sa nachádzal H., t. j. verejná zeleň vo vlastníctve žalovaného.

Pôvodne sa žalobcovia domáhali náhrady za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých

opatreniach pri majetkovoprávnom vysporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obec a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 66/2009 Z. z.“), a následnú zmenu právnej kvalifikácie dôvodili absenciou zákonných predpokladov pre aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. podľa § 1 ods. 2, pretože ide o verejnú zeleň, v dôsledku čoho na pozemkoch nevzniklo vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 tohto zákona a za užívanie pozemkov žalovaným im svedčí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Tiež pre prípad ak aj by súd považoval H. I. za stavbu, nebolo v konaní preukázané zo strany žalovaného postavenie H. v súlade s právnymi predpismi. Žalovaný sa bránil tým, že pozemok neužíval bez právneho dôvodu, ale na základe zákonného vecného bremena vzniknutého podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a vzniesol námietku premlčania celého uplatneného nároku s prihliadnutím na to, že náhrada za vecné bremeno vzniknutá podľa zákona č. 66/2009 Z. z. má jednorazový charakter a právo na túto náhradu je majetkové právo, ktoré sa premlčuje v lehote troch rokov od účinnosti tohto zákona, t. j. od 01. júla 2012.

1.2. Vzhľadom na to, že žalobcovia namietali splnenie podmienok stanovených zákonom č. 66/2009 Z. z. pre vznik vecného bremena, prvoinštančný súd sa v prvom rade zaoberal tým, či zákonné vecné bremeno k pozemkom podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo alebo nie. Žalobcovia argumentovali, že H. I., ktorý sa nachádza na predmetných ich pozemkoch, je verejnou zeleňou, pričom sa zákon primárne vzťahuje na stavby a primeranosť použitia podľa § 1 ods. 2 zákon č. 66/2009 Z. z. na športový areál, cintoríny či verejnú zeleň, nezakladá vznik vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Podľa názoru prvoinštančného súdu v H. I. ide síce o pozemky ako plochy zelene porastené trávnatým porastom a drevinami s mobiliárom a s plochami komunikácií pre peších a cyklistov, tie sú však z pohľadu účelu, na ktorý slúžia a na aký boli i v minulosti určené - verejnou zeleňou ako súčasť stavby H. na športovorekreačné využitie, objektom, ktorý je nutné považovať za inžiniersku stavbu - oddychový park podľa § 43a ods. 3 písm. p) zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v zmysle neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“).

1.3. Uviedol, že zákon č. 66/2009 Z. z. na vznik vecného bremena vyžaduje kumulatívne splnenie podmienok: i) vlastníctvo k stavbe ku dňu účinnosti zákona, ii) neexistencia iného zmluvného vzťahu k pozemku pod stavbou ku dňu účinnosti zákona, iii) postavenie stavby na pozemku podľa platných právnych predpisov a iv) stavba postavená na pozemku prešla z vlastníctva štátu na obec. V konaní bolo nesporné, že vlastnícke právo k H., ktorý sa na pozemkoch nachádza, prešlo na žalovaného na základe osobitného zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí k 01. máju 1991 z majetku štátu. Žalovaný nadobudol H. I. na základe zákona č. 138/1991 Zb. v zmysle delimitačného protokolu, hospodárskej zmluvy, rozhodnutia z 18. mája 1983 a čestného vyhlásenia. Splnenie tohto predpokladu podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. tvrdili žalobcovia v žalobe a žalovaný toto tvrdenie nerozporoval. Nespornou skutočnosťou bolo aj to, že H. I. bol aj v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. majetkom žalovaného. Súd prvej inštancie v nadväznosti na uvedené skonštatoval splnenie prvej a štvrtej podmienky. Zároveň mal splnenú aj druhú podmienku, keď v konaní nebolo sporné ani to, že v čase účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. neexistoval iný zmluvný vzťah k pozemkom.

1.4. Následne sa súd prvej inštancie zaoberal treťou podmienkou, t. j. či stavba, H. I., bola postavená v súlade s platnými právnymi predpismi. Nesplnenie tejto podmienky bolo v podstate jadrom argumentácie žalobcov. Súhlasil s tým, že žalovaný nepredložil žiadne stavebné povolenie či územné rozhodnutie pre H. I., čo odôvodnil tým, že také rozhodnutie nevie vzhľadom na časový odstup dohľadať. Na preukázanie postavenia H. I. v súlade s platnými právnymi predpismi však žalovaný ponúkol listinné dôkazy o postupnom budovaní H. I., jeho súčasti, počnúc rokom 1968, z ktorých je zrejmé, že verejná zeleň bola od roku 1968 plánovaná ako súčasť H. I. s následnou postupnou realizáciou jeho usporiadania ako objektu určeného na oddychovú a športovú činnosť. O stavbe H. I. hovoria i ďalšie listiny - Štúdiá súboru stavieb Parku kultúry a oddychu Košice, vypracovaná Stavoprojektom Košice v roku 1985, kedy bola verejná zeleň súčasťou areálu parku, kde sa nachádzajú aj pozemky. Zdôraznil, že žalobcovia neuviedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod predpokladať, že H. I. je nepovolenou stavbou, ktorá vznikla bez toho, aby o takom rozsiahlom projekte, akým bol H. I., resp. H. Košice, bolo v zmysle vtedy platných právnych predpisov rozhodnuté a bez toho, aby bol následne park dlhodobo užívaný v súlade s jeho účelom bez potrebných povolení. Len všeobecný odkaz na komunistický režim a

porušovanie práv a slobôd zákonov v tomto období, prvoinštančný súd nepovažoval za postačujúce. Listinné dôkazy predložené žalovaným hodnotil v kontexte doby, kedy boli vydané či vypracované, časť z nich ešte pred prijatím Stavebného zákona. Bol názoru, že samotná skutočnosť, že žalovaný po spochybnení postavenia stavby v súlade s platnými právnymi predpismi nevie konkrétne rozhodnutie o povolení stavby či územné rozhodnutie predložiť, nemôže mať za následok záver o nepovolení stavby; pre konajúci súd žalovaný poskytol rozumné vysvetlenie, prečo nevie predložiť predmetné rozhodnutie (uplynutie skartačných lehôt, nebol investor ani stavebník). Avšak žalovaný predložil iné dôkazy, z ktorých v spojení s nesporným dlhodobým užívaním daného územia na oddych a rekreáciu verejnosťou možno uzavrieť, že stavba parku I. bola postavená v súlade s platnými právnymi predpismi. V tejto súvislosti dal do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2010 sp. zn. 5Cdo/71/2008 (obdobne aj Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1400/2004), z ktorých rozhodnutí citoval. Mal za to, že posledné označené rozhodnutie súdu je použiteľné aj v tomto prípade, keď stavebné povolenie by zrejme muselo spadať do obdobia 60., resp. 70. rokov 20. storočia, čo predstavuje časový odstup podstatne prekračujúci aj vydržacie alebo skartačné lehoty. Súd prvej inštancie vyhodnotil aj túto podmienku za splnenú, nakoľko nemožno automaticky predpokladať (pokiaľ nie je preukázaný opak), že štát ako pôvodný vlastník parku I. postupoval pri jeho stavbe v rozpore s vtedajšími právnymi predpismi, ktoré vtedajšiu výstavbu parkov v štáte regulovali, a to najmä v situácii, keď H. I. je užívaný a využívaný na oddych a rekreáciu do dnešného dňa. Na základe vyššie uvedených skutočností prvoinštančný súd uzavrel, že k pozemkom vzniklo v prospech žalovaného zákonné vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z.

1.5. Pri posudzovaní otázky odplatnosti zákonom zriadeného vecného bremena súd prvej inštancie konštatoval, že zákon č. 66/2009 Z. z. neobsahuje úpravu týkajúcu sa priznania náhrady za zriadenie vecného bremena, a teda za obmedzenie vlastníckeho práva, avšak k tejto otázke sa jednoznačne vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019: „Pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť od všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecne sudy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporционаlitou a vyvážovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu.“ S ohľadom na žalovaným uplatnenú námietku premĺčania mal konajúci súd za rozhodujúci charakter tejto náhrady za vznik zákonného vecného bremena, t. j. či náhrada za vecné bremeno je svojou povahou jednorazovou alebo opakovanou náhradou. Poukázal na to, že o iných obdobných nárokoch už bolo tak súdom prvej inštancie ako i súdom odvolacím rozhodnuté tak, že v prípade náhrady za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vlastníkom pozemkov, na ktorých je umiestnená stavba vo vlastníctve žalovaného, patrí náhrada v podobe opakujúceho sa plnenia to až do doby usporiadania vlastníckych vzťahov strán sporu tak ako to predpokladá § 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Dodal, že táto otázka charakteru náhrady za vecné bremeno však v tom čase, v čase prijatia týchto rozhodnutí nebola ešte predmetom rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu. Zároveň prvoinštančný súd zdôraznil, že v poslednom období dovolací súd opakovane rozhodol o tom, že náhrada za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. je náhradou jednorazovou; v tejto súvislosti poukázal na právny názor vyjadrený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/194/2018 z 26. augusta 2019. Z ním citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mal za to, že náhrada za zriadenie vecného bremena má charakter jednorazovej odplaty. Poukázal na to, že dovolací súd tiež celkom jednoznačne uviedol, že uvedené rozhodnutia tvoria ustálenú rozhodovaciu prax ohľadom tejto otázky. Podčiarkol, že rozhodovacia prax okresného súdu bola prelomená rozhodovacou činnosťou súdu vyššej inštancie, ktorou je viazaný. V prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z. z. patrí žalobcom jednorazová náhrada (porov. sp. zn. 1Cdo/171/2021, 1Cdo/99/2019). Pre odklon od tejto súdnej praxe nepostačuje ani poukaz žalobcov na princíp právnej istoty, nakoľko súdna prax vo vzťahu k zákonu č. 66/2009 Z. z. sa ustálila až po vydaní ním spomínaných rozsudkov v obdobných veciach.

1.6. Na margo k vznesenej námietke premľania proti uplatnenému nároku prvoinštančný súd uviedol, že z obsahu spisu nevyplynuli žiadne okolnosti, pre ktoré by na takto vznesenú námietku premľania nemal prihliadať; žalobcovia síce dôvodili odlišnými stanoviskami sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/2022, podľa ktorých je potrebné skúmať námietku premľania, či nie je v rozpore s dobrými mravmi, avšak žalobcovia v konaní nekonkretizovali, v čom vidia uplatnenú námietku premľania ako rozpornú s dobrými mravmi a konajúci súd nezistil žiadne skutočnosti, pre ktoré by mala byť uplatnená námietka premľania rozporná s dobrými mravmi. Doplnil, že žalobcovia sa môžu domáhať nápravy situácie v konaní o nariadenie pozemkových úprav podľa § 2 ods. 1 písm. l) zákona č. 330/1991 Zb. Zákonom č. 257/2022 Z. z. došlo s účinnosťou od 01. septembra 2022 k vypusteniu § 3 zo zákona č. 66/2009 Z. z. a k zmene zákona č. 330/1991 Zb., ktorej účelom bolo odstrániť niekoľko rokov trvajúci nesúlads zákona č. 66/2009 Z. z. so súčasným znením zákona č. 330/1991 Zb. Žalobcovia teda majú oprávnenie podať návrh na začatie konania a upraviť spornú situáciu do budúcnosti (§ 7 ods. 1 v spojení s § 2 ods. 3 zákona č. 330/1991 Zb.), o ktorých rozhoduje okresný úrad. Uzavrel, že žalobcom neostáva len holé vlastníctvo bez možnosti zvrátiť tento stav. Keďže zákon č. 66/2009 Z. z. pre náhradu za vecné bremeno neupravuje premľaciu dobu samostatne, súd prvej inštancie uplatnil všeobecnú premľaciu dobu s tým, že pre určenie jej začiatku mal za rozhodné, kedy bolo možné právo uplatniť prvý raz, k čomu došlo akonáhle bolo možné podať voči žalovanému žalobu. Mal za to, že premľacia doba začala plynúť 01. júla 2009 odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., tento okamih je daný objektívne a nezávisle od subjektívnych okolností či oprávnení/žalobcovia vedeli alebo nevedeli o svojom práve (R 1/1998) a prijal výsledok, v zmysle ktorého, právo na zaplatenie náhrady za vecné bremeno sa premľalo najneskôr 01. júla 2012, pričom žaloba bola podaná až 14. júna 2019; vzhľadom na premľanie uplatneného nároku prvoinštančný súd žalobu v celom rozsahu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd v súlade s § 255 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. júna 2024 sp. zn. 2Co/85/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou, v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP) o vzniku vecného bremena žalovaného k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, na ktorých sa nachádza H. I. podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., za ktoré žalobcom patrí jednorazová náhrada, ktorú si títo mohli uplatniť do troch rokov od účinnosti tohto zákona, t. j. do 01. júla 2012. Rovnako sa odvolací súd stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o dôvodne žalovaným uplatnenej námietke premľania žalobou uplatneného nároku žalobcov, vrátane záveru, že z obsahu spisu nevyplynuli žiadne také okolnosti, pre ktoré by sa na vznesenú námietku premľania nemalo prihliadať.

2.1. Odvolací súd zrekapituloval, že čo bolo predmetom konania; ide o zaplatenie sumy 26 174,55 eura s príslušenstvom, ktorej sa žalobcovia domáhali titulom opakovanej náhrady za zákonné vecné bremeno, ktoré vzniklo k pozemkom v ich podielovom spoluvlastníctve v zmysle ustanovenia § 4 v spojení s § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. V priebehu konania zmenili právnu kvalifikáciu žalobou uplatneného nároku na nárok o vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. OZ, pretože zastávali názor, že vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. k pozemkom na ktorých sa nachádza verejná zeleň nevzniklo. Nakoľko v čase podania žaloby súdy priznávali opakované náhrady, žalobcovia legitímne očakávali, že spor bude rozhodnutý v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou. Vzhľadom na spornosť charakteru žalobou uplatneného nároku (vzniknutú zmenou jeho právnej kvalifikácie žalobcami) sa prvoinštančný súd správne zaoberal otázkou, či k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov vzniklo vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. a z vykonaného dokazovania správne uzavrel, že na dotknutých pozemkoch sa nachádza H. I. slúžiaci na športovorekreačné využitie, ktorý je inžinierskou stavbou - oddychovým parkom podľa § 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona. Ide teda o stavbu v zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., pričom z vykonaného dokazovania uzavrel, že ide o stavbu povolenú, a preto k pozemkom pod touto stavbou vzniklo v prospech žalovaného vecné bremeno v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Nesporným v konaní bolo, že žalovaný nadobudol túto stavbu - H. I. v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. na základe delimitačného protokolu a hospodárskej zmluvy z roku 1983. Žalobcovia už v žalobe tvrdili, že žalovaný nadobudol H. „I.“ - verejnú zeleň do svojej správy na základe zákona č. 138/1991 Zb. a

prechod sporných pozemkov na žalovaného nebol sporný ani v priebehu konania a žalobcovia túto skutočnosť nenamietali ani v odvolaní. Jedinou spornou skutočnosťou medzi stranami do času zmeny právnej kvalifikácie nároku žalobcami bola otázka charakteru odplaty za vecné bremeno. Doplnil, že aj v prípade, ak by H. I. nebolo možné považovať za stavbu, na ktorú sa vzťahuje ustanovenie § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., ale iba za verejnú zeleň podľa § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., i tak by k pozemkom, na ktorých je umiestnená, vzniklo vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Bol názoru, že primeranú aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. nemožno zúžiť iba na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, keďže zákon nevylučuje zriadenie zákonného vecného bremena aj k pozemkom uvádzaných v ustanovení § 1 ods. 2 tohto zákona.

2.2. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že usporiadaním vlastníckych vzťahov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky podľa ustanovenia § 2 zákona č. 66/2009 Z. z. je poskytnutie náhradného pozemku vlastníkovi pozemku pod stavbou, ktorý je vo vlastníctve obce (vyššieho územného celku) alebo vykonať usporiadanie v konaní o pozemkových úpravách. Do takéhoto definitívneho usporiadania vlastníckych vzťahov vzniklo podľa ustanovenia § 4 tohto zákona dňom jeho účinnosti vlastníkovi stavby vecné bremeno k pozemku pod stavbou. Ustanovením § 1 ods. 2 zákona bolo stanovené primerané použitie zákona aj na pozemky, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, boli tak postavené na roveň pozemkov, na ktorých sa nachádzajú stavby v zmysle § 1 ods. 1 cit. zákona, a teda podľa odvolacieho súdu niet dôvodu pre iný režim pozemkov, na ktorých sa nachádza verejná zeleň oproti pozemkom, na ktorých sa nachádza stavba. Odvolací súd s ohľadom na túto právnu úpravu sa zhodol so súdom prvej inštancie, že aj k pozemkom, na ktorých sa nachádza verejná zeleň, vzniklo po splnení ostatných zákonom stanovených podmienok vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.

2.3. Odvolací súd v ďalšom akcentoval, že na pozemkoch v podielovom spoluvlastníctve žalobcov sa nachádza oddychový park, ktorý je inžinierskou stavbou podľa ustanovenia § 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona a súd prvej inštancie sa zaoberal splnením podmienky povolenia tejto stavby v zmysle právnych predpisov platných v čase jej zriadenia. Aproboval závery prvoinštančného súdu, že stavba H. bola povolená rozhodnutím príslušného štátneho orgánu a vybudovaná podľa administratívneho rozhodnutia. Verejná zeleň na tomto mieste bola plánovaná ako súčasť stavby H. od roku 1968 ako objektu určeného na oddychovú a športovú činnosť. Stavbu H. I. zmieňujú aj ďalšie listiny predložené žalovaným, na ktoré odkázal súd prvej inštancie a verejná zeleň bola súčasťou areálu parku. Podľa odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutím Obvodného národného výboru z 01. septembra 1975 povolené trvalé užívanie detského ihriska na I., ako súčasť H., nie je dôvod domnievať sa, že išlo o súčasť vopred nepovolennej stavby H. I.. Aj toto rozhodnutie preto nepriamo preukazuje oprávnenosť výstavby H. I..

2.4. Ozrejmil, že zákon č. 66/2009 Z. z. v ustanovení § 1 stanovuje pre jeho aplikáciu dve podmienky, a to, že musí ísť o pozemok pod stavbou vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku a zároveň, že stavba prešla do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov (napr. zákona č. 138/1991 Zb. delimitáciou zo štátu na obec). Iné podmienky zákon pre jeho aplikáciu nestanovuje a nie je podmienená preukázaním stavebného povolenia k stavbe vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku a povolenia na jej užívanie. Zmyslom zákona bolo totiž usporiadať vlastnícke vzťahy práve k stavbám a iným objektom, ktoré povolené a skolaudované podľa stavebných predpisov neboli, pretože boli postavené na cudzích pozemkoch (nepatriacich obci, vyššiemu územnému celku).

2.5. Z vyššie uvedeného odvolací súd rezumoval správnosť záverov súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého na pozemkoch v spoluvlastníctve žalobcov je umiestnený H. I., ktorý je povolenou inžinierskou stavbou - oddychovým parkom podľa § 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona, preto k pozemkom pod touto stavbou, ktoré sú v spoluvlastníctve žalobcov vzniklo podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. dňom jeho účinnosti 01. júla 2009 zákonné vecné bremeno, obsahom ktorého je právo držať a užívať tieto pozemky. Žalovaný tak neužíva predmetné pozemky žalobcov bez právneho dôvodu, ale užíva ich titulom zákonného vecného bremena a žalobcom tak nebolo možné priznať nárok titulom užívania týchto pozemkov bez právneho dôvodu v zmysle § 451 OZ.

2.6. Pokiaľ žalobcovia namietali, že vzhľadom na konštantnú rozhodovaciu prax súdov v čase podania žaloby, podľa ktorej rozhodovacej praxe bola odplata za vecné bremeno zriadené podľa zákona č. 66/2009 Z. z. priznávaná ako opakovaná náhrada a teda na základe princípu právnej istoty mali legitímne očakávanie, že ich spor bude rozhodnutý v súlade s touto konštantnou rozhodovacou praxou, odvolací súd dal do pozornosti odvolateľov, čo tvorí, resp. predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, čo je základným atribútom právnej istoty podľa článku 2 CSP a ako chápať princíp legitímneho očakávania predstavujúci osobitnú kategóriu právnej istoty. V prípade rozhodnutí, na ktoré poukazovali žalobcovia v odvolaní ako na konštantnú rozhodovaciu prax, ide o rozhodnutia okresných resp. krajských súdov, u ktorých ani nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi. Okrem toho, súd prvej inštancie odklon od ich právnych záverov dôkladne odôvodnil aj s poukázaním na ustálenú rozhodovaciu prax, ktorá je vytváraná rozhodovaním, resp. rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré správne poukázal a z ktorých aj vychádzal. Princíp právnej istoty v procese prijímania súdneho rozhodnutia znamená, že v každom štádiu procesu musí byť stranám sporu zrejma právna úvaha súdu. Právnu istotou sa má zabrániť nepredvídaným a prekvapivým rozhodnutiam. Vyžaduje v procese tvorby súdneho rozhodovania dať stranám sporu rozumný priestor na polemickú reakciu na právne argumenty protistrany, ako aj na právne úvahy súdu. Výsledkom má byť rozhodnutie, ktoré strany sporu „neprekvapí“, teda je logickým vyústením doterajšieho priebehu konania, keď aj po všetkých právnych argumentoch a skutkových okolnostiach musí jedna zo strán procesne prehrať. Pokiaľ ide o súlad s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, je potrebné článok 2 základných princípov Civilného sporového poriadku vykladať vo funkčnej jednote s článkom 3, v tomto zmysle je jednoznačné, že za najvyššie súdne autority možno mať Ústavný súd Slovenskej republiky, Najvyšší súd Slovenskej republiky a v oblasti ich kompetenčného dosahu na „civilný proces v SR“ i Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie. Reflexiu princípu právnej istoty možno nájsť v mnohých pravidlách a inštitútoch, v konkrétnych právnych situáciách predvídaných Civilným sporovým poriadkom. Princíp právnej istoty ako teoretický postulát nachádza v Civilnom sporovom poriadku svoju konkrétnu právnu reflexiu najmä v inštitútoch Veľkého senátu ako nástroja na dosiahnutie zjednocovania judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 48 CSP), v obligatornosti vyjadrenia právneho názoru súdu na prejednávajúcu vec podľa § 171 ods. 1 CSP, v dôkladnom odôvodnení prípadného odklonu od konštantnej judikatúry, ak sa ju sudca rozhodne nerešpektovať (§ 220 ods. 3 CSP) a v inštitúte tzv. pokuty za súdivosť podľa § 452 ods. 2 CSP. Odvolací súd pripomenul, že nemožno princíp právnej istoty chápať zjednodušene a obmedzene len ako požiadavku, že zásadne právne rovnaké (obdobné) prípady sa majú posudzovať rovnako a rozdielne prípady rozdielne, a ani nie dogmaticky. Ak teda súd posúdi konkrétnu právnu situáciu odvolávajúcu sa na pravidlo analogickej aplikácie už posúdených prípadov, no aj prípad, kedy právnu situáciu posúdi inak, musí svoj myšlienkový postup „odkryť“ stranám sporu napr. pri predbežnom prejednaní sporu obligatorným ozrejmnením svojho právneho názoru, a svoj myšlienkový postup v oboch prípadoch náležite odôvodniť.

2.7. V posudzovanej veci súd prvej inštancie vysvetlil a postačujúcim spôsobom zdôvodnil nepriznanie náhrady žalobcom odkazom na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu o jednorazovom charaktere náhrady, ktorou došlo k prelomeniu dovtedy súdmi nižších inštancií priznávaných náhrad za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. ako opakujúceho sa nároku. Zároveň, keďže v danej veci úspešne vzniesol žalovaný námietku premĺčania, súd prvej inštancie správne posúdil právo žalobcov na opakovanú odplatu uplatnenú za obdobie od 15. mája 2016 do 15. mája 2019 ako premĺčanú s tým, že všeobecná trojročná premĺčacia doba začala plynúť od 01. júla 2009, resp. od nasledujúceho dňa, kedy žalobcovia právo mohli prvýkrát uplatniť žalobou na súde. Odvolací súd vyslovil presvedčenie, že vzhľadom na postup prvoinštančného súdu v konaní a odôvodnenie vydaného rozhodnutia nedošlo k nedodržaniu/porušeniu zásady legitímneho očakávania, doktrína totiž nemôže byť chápaná neobmedzene. Takéto jej chápanie by znamenalo nemožnosť akéhokoľvek vývoja právnej teórie a judikatúry. Súd prvej inštancie v danej veci v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 2 základných princípov CSP rozhodol vec súladne s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, o svojom postupe a právnych názoroch žalobcov resp. obe strany sporu informoval a umožnil im argumentovať. Rozsudok, vrátane odklonu od žalobcami poukazovaných rozhodnutí okresných a krajských súdov z predchádzajúceho obdobia vydaných v iných obdobných sporoch dôsledne odôvodnil

a to zmenou či vývojom ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

2.8. Na otázku, či v prípade, ak vznikol nárok na náhradu za vecné bremeno vzniknutý podľa ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. vlastníkom pozemku pod stavbou, ktorá je povolená podľa platných právnych predpisov a prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok, má byť táto náhrada vo forme opakujúceho sa alebo jednorazového plnenia, odpovedal najvyšší súd v rozhodnutí z 27. apríla 2022 sp. zn. 5Cdo/175/2019 a odkázal pritom na závery rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014 a 8Cdo/17/2019, podľa ktorých právo na náhradu za vecné bremeno vzniknutého podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo ex lege a patrí jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Odvolací súd zopakoval, že podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (2Cdo/194/2018, 8Cdo/17/2019) má náhrada za zriadenie vecného bremena charakter jednorazovej odplaty; najvyšší súd tiež celkom jednoznačne uviedol, že uvedené rozhodnutia tvoria ustálenú rozhodovaciu prax ohľadne tejto otázky. Upriamil pozornosť aj na závery uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 539/2020 z 28. októbra 2020, ktorým došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti proti uzneseniu dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/194/2018, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, pričom z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu námietky sťažovateľa o nesprávnej a arbitrárnej aplikácii použitej právnej úpravy. Aplikujúc právne závery vyplývajúce z uvedených rozhodnutí dovolacieho súdu (2Cdo/194/2018, 8Cdo/17/2019), na ktoré nadväzovali aj ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (1Cdo 171/2021, 1Cdo/99/2019, 5Cdo/175/2019) na posudzovanú právnu vec, odvolací súd prijal jediný možný výsledok o nemožnosti priznania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. opakovane až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom upraveným v cit. zákone a uzavrel, že vlastníkom pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. má nárok na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ktorá náhrada podlieha premičaniu. Ak teda odvolatelia odôvodňovali svoj nárok tiež potrebou rešpektovania princípu právnej istoty a v čase podania žaloby prevažujúcim hodnotením peňažnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vzniknutého na základe zákona č. 66/2009 Z. z. v rozhodnutiach nižších súdov ako náhrady opakovanej, odvolací súd sumarizoval tézu, že rozhodnutia prvoinstančných a odvolacích súdov netvoria ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít a súčasne, že ohľadne otázky charakteru náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na základe zákona č. 66/2009 Z. z. došlo k zmene judikatúry a súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovali ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhovali napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) kvalifikovali v postupe odvolacieho súdu, ktorý im na podstatné námietky týkajúce sa porušenia princípu právnej istoty, vzniku vecného bremena, povolenia stavby podľa platných právnych predpisov a rozporu s dobrými mravmi - nedal zrozumiteľnú odpoveď. Zopakovali, že vydania odplaty za užívanie nehnuteľností sa domáhajú titulom bezdôvodného obohatenia, a nie podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorý nemožno v konaní aplikovať, nakoľko vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 tohto zákona na pozemkoch nikdy nevzniklo; vecné bremeno vzniklo len k pozemkom pod stavbou, ktorá spĺňa ďalšie stanovené kritériá. Predmetom konania sú parcely, na ktorých je verejná zeleň a nie stavby, teda vecné bremeno na nich nikdy nevzniklo. To, že H. I. je inžinierskou stavbou, žalovaný nepreukázal, v konaní nepredložil žiadne rozhodnutie, stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie a ani iný dôkaz, ktorý by potvrdzoval, že tento park je inžinierskou stavbou (dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo žalovaného).

3.1 Podľa žalobcov vecné bremeno zaťažujúce ich pozemky nemohlo vzniknúť aj preto, že na vzťahy k H. I. nemožno aplikovať ustanovenie § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. Súd nemôže predpokladať, že ak ide o

park, automaticky to je legálny park. Zo žalobcami predloženého rozhodnutia o využití územia týkajúceho sa iného parku v P. z 15. marca 1985, tiež postaveného pred rokom 1989 na cudzích pozemkoch, vyplýva, že aj v tej dobe k výstavbe parku bolo treba stavebné povolenie. Akceptovanie toho, že žalovaný nenašiel v archíve k H. I. stavebné a kolaudačné rozhodnutie a našiel iné rozsiahle podporné dokumenty (jednostupňový projekt kanalizácie stokovej z roku 1968, štúdie súboru stavieb areálu Parku kultúry a oddychu z roku 1980 a 1985 a rozhodnutie obvodného národného výboru o povolení detského ihriska do trvalého užívania z roku 1975) nemožno uznať. Naviac odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je v rozpore aj s negatívnou dôkaznou teóriou, keďže preukázanie tvrdenia žalovaného, že išlo o stavbu povolenú zaťažovalo žalovaného. Záver súdu prvej inštancie, že „vzhľadom k tomu, že ide o stavbu riadne a dlhodobo užívanú ako oddychový park možno usudzovať, že stavba je povolená, pričom žalobcovia neuviedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod sa domnievať, že H. I. je nelegálnou stavbou, vznikla a užíva sa bez potrebných povolení“, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, je nepravdivé a v rozpore s procesným právom. Nie je podstatné ako vníma tento park verejnosť, ani to, že park je využívaný desaťročia. Súd v rozpore s vykonaným dokazovaním svojvoľne usúdil, že riadne a dlhodobé užívanie tohto parku ako oddychového parku znamená, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov.

3.2. Dovolatelia namietali tiež proti záveru súdov, že vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. mohlo vzniknúť aj na verejnej zeleni; mali za to, že vecné bremeno podľa tohto ustanovenia mohlo vzniknúť len k pozemkom pod stavbou za splnenia ďalších kritérií. Ak by zákonodarca považoval za stavbu cintorín, športový areál alebo verejnú zeleň v zmysle stavebného zákona (§ 43 a ods. 3), tak by ustanovenie § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. nemalo zmysel a bolo by celkom zbytočné. Zákonodarca stanovil rozdiel medzi stavbami uvedenými v ustanovení § 1 ods. 1 tohto zákona a cintorínom, športovým areálom a verejnou zeleňou, ktoré sú uvedené v ustanovení § 1 ods. 2 zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa tohto zákona teda vzniklo iba k pozemkom pod stavbami, ktoré sú uvedené v § 1 ods. 1 a nie k takým pozemkom, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, teda ktoré sú uvedené v § 1 ods. 2 tohto zákona. Primerané vzťahovanie tohto zákona aj na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, ak tieto prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu, znamená nie rovnako, ale vhodne, teda nie identicky, ale v primeranom rozsahu. Pod „usporiadanie vlastníckych vzťahov“ zákonodarca nezahŕňa zriadenie vecného bremena, čo explicitne vyplýva zo zákona. Je tak zrejmé, že zákonodarca explicitne predpokladá obmedzenú aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. na verejnú zeleň, športový areál a cintoríny. K pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň nevzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa ustanovenia § 4 ods. 1 uvedeného zákona. Zákon umožnil obciam a vyšším územným celkom vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých je cintorín, športový areál alebo verejná zeleň zámenou s náhradným pozemkom alebo v konaní o pozemkových úpravách podľa osobitného predpisu. Preto žalobcovia majú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného užívaním ich nehnuteľností, keďže vecné bremeno na týchto nehnuteľnostiach nevzniklo.

3.3. Žalobcovia rozhodovaciu prax súdov, podľa ktorej v prípade odplaty za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. ide o jednorazovú odplatu považujú za nesprávnu a nespravodlivú. Argumentovali tiež, že zriadiť vecné bremeno zákonom (§ 4 cit. zákona) a tým obmedziť vlastnícke právo priamo zákonom je v hrubom rozpore s čl. 20 ods. 4 ústavy a judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. rozhodnutie zn. PL. zn. ÚS 38/95, zn. PL. ÚS 4/2000, zn. PL. ÚS 19/09). Navrhli použiť ústavne konformný výklad zákona č. 66/2009 Z. z. aj s ohľadom na to, že podľa súčasnej judikatúry za vecné bremeno, ktoré vzniklo týmto zákonom patrí vlastníkom pozemkov odplata, teda ide o odplatné vecné bremeno (4MCdo 2/2014). Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 49/2014 síce konštatoval, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia, avšak vo veci sa konalo o vecnom bremene vzniknutom podľa ustanovenia § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. Podstata rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré poukazovali súdy nižšej inštancie v odôvodnení rozhodnutí spočívala v tom, že priznávanie primeranej náhrady za vecné bremeno vzniknuté podľa ustanovenia § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je použiteľné aj pri rozhodovaní o primeranej náhrade za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č.

66/2009 Z. z. Nesúhlas žalobcov vyplýva z toho, že súdy sa nezaoberali cieľom a zmyslom zákona č. 66/2009 Z. z. Ak by odplata za vecné bremeno mala byť jednorazová, tak už nič nedonúti obce a vyššie územné celky, aby vysporiadali vlastnícke vzťahy k pozemkom pod ich stavbami, a to jedno či zámennými zmluvami alebo pozemkovými úpravami. Nečinnosť obcí a samosprávnych krajov a neriešenie tohto problému, by bolo ich víťazstvom, čo je v rozpore so spravodlivosťou a ochranou vlastníckeho práva. Vlastníci pozemkov totiž nemajú právny prostriedok, aby donútili obce a samosprávne kraje k usporiadaniu vlastníckych vzťahov. Práve opakovaná náhrada za vecné bremeno má v tomto prípade charakter donucujúceho prostriedku proti vlastníkovi stavby, aby tento vysporiadal majetkové vzťahy v súvislosti s obmedzením vlastníckeho práva vlastníka pozemku.

3.4. Akcentovali skutočnosť, že jednorazová odplata za vecné bremeno je iluzórnou ochranou vlastníckeho práva z dôvodu existencie inštitútu premlčania; ozrejmili, že vlastníci pozemkov pod stavbami uvádzanými v ustanovení § 1 zákona č. 66/2009 Z. z. nevedeli o tejto právnej úprave a o tom, že účinnosťou tohto zákona vzniklo vecné bremeno na ich pozemkoch. Ak by aj o nej vedeli (v zmysle zásady právo patrí bdelym), nedozvedeli by sa z neho, že si majú požiadať o jednorazovú odplatu za vecné bremeno v premlčacej lehote počítanej odo dňa účinnosti zákona. Ani zákonodarca nemôže zneužívať inštitút vecného bremena v nádeji, že vlastníci veci sa o vecnom bremene, ktorým ju zaťažil dozvedia až vtedy, keď už nárok na odplatu bude premlčaný a už ho nebudú môcť úspešne vymáhať. Ani novela zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách vykonaná zákonom č. 257/2022 Z. z., na ktorú odkazuje odvolací súd, pre vlastníkov pozemku nestanovila nástroj, ktorým by mohli prinútiť obce a samosprávne kraje pozemky vysporiadať. Zákonodarca nepredpokladal usporiadanie vzťahov jednorazovou odplatou za vecné bremeno na pozemkoch, lebo cieľom úpravy bolo, aby sa vlastníkom pozemkov pod stavbami stali obce a vyššie územné celky. Ak by obce a samosprávne kraje zaplatili jednorazovú odplatu za vecné bremeno, nie je dôvod, aby poskytli vlastníkom pozemkov, na ktorých sú postavené stavby v ich vlastníctve náhradné pozemky alebo aby boli vzťahy vyriešené v konaní o pozemkových úpravách podľa osobitného predpisu. Výkladom, podľa ktorého odplata za vecné bremeno je jednorazová, by sa celkom poprel účel, cieľ a zmysel tohto zákona.

3.5. V ďalšom dovolaťelia vytýkali nižším súdom, že sa v odôvodneniach rozhodnutí nevysporiadali s princípom právneho štátu a princípom legitímnych očakávaní žalobcov. Žalobcovia podávali žalobu v čase, keď judikatúra zastávala právny názor, že odplata za vecné bremeno je opakujúce sa plnenie. Vychádzali z očakávania, že odplata za vecné bremeno im patrí, lebo takto už súdy rozhodli v iných konaniach. Legitímne očakávanie žalobcov tak bolo založené na samotnom zákone, ktorý neupravoval, že odplata za vecné bremeno má byť jednorazová, a aj na iných rozsudkoch súdov. Prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. im podľa výkladu najvyšším súdom štát de facto vyvlastnil majetok, keďže im ostalo iba holé vlastnícke právo. Jediným ústavne konformným výkladom je, že odplata za obmedzenie vlastníckeho práva má byť opakovaná za celý čas obmedzovania vlastníckeho práva, a teda má byť vo forme renty. Odplata za vecné bremeno má byť súdmi priznávaná ako opakujúce sa plnenie až do usporiadania vlastníckych vzťahov, keďže takýto záver vyplýva zo samotného cieľa zákona a z logického, teleologického, systematického aj historického výkladu tohto zákona.

3.6. K plynutiu premlčacej lehoty nároku na odplatu za vecné bremeno žalobcovia uviedli, že jej začiatkom nemôže byť deň nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., nakoľko tento nemá úpravu o odplate za vzniknuté vecné bremeno. Ku dňu účinnosti tohto zákona žalobcom objektívne nemohlo byť a ani nebolo známe, že majú nárok iba na jednorazovú odplatu, ktorej premlčacia lehota plynie odo dňa účinnosti zákona. „Aj v prípade, ak by došlo k premlčaniu jednorazovej náhrady, nemôže to zakladať premlčanie nároku na náhradu opakovanú en bloc. Inak povedané, zostane možné súdnou cestou uplatniť opakujúcu náhradu maximálne 3 roky späť, pričom, ak nebude oprávnený z vecného bremena v budúcnosti plniť dobrovoľne, bude takúto náhradu možné žiadať na súde opätovne za nasledujúce časové intervaly (odlišné stanoviská sudcov Ústavného súdu JUDr. Rastislava Kaššáka, JUDr. Petra Straku a JUDr. Ľuboša Szegetiho k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. PL ÚS 7/2022-11 z 11. mája 2022)“ Žalobcovia si podaním žaloby zvolili opakujúce sa plnenie a preto ich nárok premlčaný nie je. Námieta premlčania vznesená žalovaným mala byť považovaná za konanie, ktoré je v

rozpore s dobrými mravmi. Podľa nich márne uplynutie premlčacej doby nezavinili, keďže objektívne nemohli vedieť, že si majú požiadať o jednorazovú odplatu v trojročnej premlčacej lehote, lebo nemohli vedieť aká bude rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ktorý dospel k názoru, že za vecné bremeno na definovaných pozemkoch, ktoré vzniklo prijatím zákona č. 66/2009 Z. z. patrí vlastníkom pozemkov jednorazová odmena.

3.7. Rozhodnutia najvyššieho súdu o tom, že za vecné bremeno, ktoré vzniklo podľa zákona č. 66/2009 Z. z. patrí vlastníkovi pozemku jednorazová náhrada (napr. 2Cdo/194/2018, 8Cdo/17/2019, 1Cdo/99/2019, 7Cdo/292/20201, 7Cdo/363/2021, 4Cdo/102/2022) žalobcovia poznajú, avšak v tomto konaní boli riešené špecifické okolnosti prípadu, ktoré najvyšší súd pri predchádzajúcich rozhodnutiach nezohľadňoval a sudy nižšej inštancie na ne neodpovedali. Ako právne otázky doposiaľ neriešené dovolacím súdom, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uviedli otázky, či 1. Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch, na ktorých sa nachádza verejná zeleň ? 2. Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 tohto zákona na pozemkoch, na ktorých sa nachádza stavba, ktorá nie je povolená podľa platných právnych predpisov ? 3. Je námietka premlčania vznesená žalovaným v rozpore s dobrými mravmi? Žalobcovia na prvé 2 otázky odpovedali „nie“, a na tretiu „áno“.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je síce procesne prípustné, ale nedôvodné a treba zamietnuť (§ 448 CSP).

5. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť

vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku tejto viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobcovia dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP vymedzili tým, že odvolací súd sa nezaoberal riadne ich tvrdeniami, preto je odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedostatočné; namietali aj nesprávne právne závery.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

14. Neobstoja tvrdenia žalobcov, že odvolací súd sa nevysporiadal riadne s ich argumentáciou prednášanú v konaní v dôsledku čoho sú jeho závery arbitrárne, pretože odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia dostatočne a primeraným spôsobom vyjadril k podstatným právnym záverom o vzniku vecného bremena v prospech žalovaného k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, na ktorých sa nachádza H. I. podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., za ktoré im podľa záveru odvolacieho súdu patrila jednorazová náhrada, ktorej sa mohli s úspechom domáhať na súde do troch rokov od účinnosti tohto zákona, t. j. do 01. júla 2012, ďalej o jednorazovosti poskytnutej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva týmto vecným bremenom. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sú uvedené jeho podstatné dôvody, zákonné ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Právne závery odvolacieho súdu preto nie je možné považovať za neodôvodnené, arbitrárne, alebo právne nekonformné. To platí aj o závere odvolacieho súdu, že H. I. je verejnou zeleňou. Za vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď na doplnenie dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v odôvodnení jeho rozhodnutia (rozhodnutie ÚS SR zn. II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry

ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. rozhodnutie zn. I. ÚS 188/06).

15. Pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá (R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy v Občianskom súdnom poriadkuospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením vecí súdom (R 54/2012, 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že žalobcovia majú odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

16. Žalobcovia podrobili kritike, že žalovaný v priebehu konania nepredložil stavebné povolenie a ani územné rozhodnutie týkajúce sa výstavby H. I., teda dôkaz, že tento park je povolenou stavbou v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 cit. zákona. Namietali, že ak neexistuje rozhodnutie o povolení stavby/parku, príp. rozhodnutie o povolení užívať ho, nejde o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ako sa to vyžaduje podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Nesúhlasili so záverom súdov o nemožnosti získať tieto povolenia pre veľký časový odstup, ktorý uplynul od výstavby parku ak žalovaný v archíve našiel iné historické dokumenty (jednostupňový projekt kanalizácie stokovej z roku 1968, štúdie súboru stavieb areálu Parku kultúry a oddychu z roku 1980 a 1985 a rozhodnutie obvodného národného výboru o povolení trvalého užívania detského ihriska z roku 1975). Odôvodnenie rozsudku je v rozpore s tzv. negatívnou dôkaznou teóriou, pretože preukázanie tvrdenia, že išlo o stavbu povolenú, spočívalo na žalovanom. Záver súdu prvej inštancie, že „vzhľadom k tomu, že ide o stavbu riadne a dlhodobo užívanú ako oddychový park možno usudzovať, že stavba je povolená, pričom žalobcovia neuvedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod sa domnievať, že H. I. je nelegálnou stavbou, vznikla a užíva sa bez potrebných povolení“, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, je podľa nich nesprávny a v rozpore s procesným právom. Súd bez prihliadnutia na výsledky dokazovaniai svojvoľne usúdil, že samotné riadne a dlhodobé užívanie parku ako oddychového parku znamená, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov.

17. K tomu dovolací súd uvádza, že hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vychádzajúca z článku 15 základných princípov CSP a stanovená v § 191 ods. 1 CSP, ktorá sa pri hodnotení dôkazov uplatňuje znamená, že záver, ku ktorému sudca z vykonaných dôkazov dospeje, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany sporu.

18. Dovolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery vo veci a nie je oprávnený ani preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a iné.) a nižšími súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

19. V posudzovanej veci dovolací súd existenciu vady zmätočnosti nezistil. Preskúmaním obsahu spisu

dospel k názoru, že súdy nižších inštancií v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy hodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), a rozhodnutie náležite odôvodnili aj podľa ustanovenia § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Podstata dovolacej argumentácie žalobcov spočívala v rozsiahlej polemike so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami vychádzajúcimi z takých listinných dôkazov, z ktorých nebolo možné vyvodit' „povolenosť“ stavby H. I. a s uplatnením tzv. negatívnej dôkaznej teórie. Súdov konštatovaním, že „žalobcovia neuviedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod sa domnievať, že H. I. je nelegálnou stavbou, vznikla a užíva sa bez potrebných povolení“, preniesli dôkazné bremeno preukazovania „povolenosti“ stavby H. I. na nich. Z rozsudku najvyššieho súdu z 24. februára 2010 sp. zn. 5Cdo/71/2008 vyplýva, že „V súvislosti s nadobudnutím vlastníctva rozhodnutím štátneho orgánu sa často v praxi objavuje otázka nemožnosti dokázať, že rozhodnutie, ktoré bolo vydané pred desaťročiami, obsahovalo všetky zákonom predpísané náležitosti a nadobudlo právnu moc, spojenú s vlastníckym právom. V takom prípade nie je možné vylúčiť zistenie existencie takýchto rozhodnutí aj nepriamymi dôkazmi, a to s prihliadnutím k správaniu účastníkov po nimi tvrdených zmenách vlastníctva. Ak nie je dôvod k pochybnostiam, že sa určité veci v čase dávno minulom (t. j. ak časový odstup podstatne prekračuje aj vydržacie alebo skartačné lehoty) diali obvyklým, resp. úradným postupom, je dôkazné bremeno o tom, že v konkrétnom prípade tak nebolo, na tom, kto takúto skutočnosť tvrdí.“ Obdobne i Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 03. februára 2005 sp. zn. 22Cdo/1400/2004 uviedol: „V sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, nie je na mieste extenzívnym spôsobom pochybovať, či otvárať záležitosti, ktoré pred mnohými rokmi založili právne vzťahy“. Tieto postuláty sú podľa dovolacieho súdu použiteľné aj v preskúmvanej veci, keď stavebné povolenie malo byť vydané v 70. a 80. rokoch minulého storočia a doba, ktorá odvtedy uplynula je dlhšia ako sú lehoty stanovené na skartovanie písomnosti v štátnych orgánoch a aj lehoty stanovené právnymi predpismi na vydržanie práv. Žalobcovia skutočne neuviedli žiadne konkrétne námietky, pre ktoré by bol dôvod sa domnievať, že H. I. je nelegálnou stavbou a užíva sa bez potrebných povolení.

19.1. Pokiaľ dovolatelia spochybnili záver súdov, že „samotné riadne a dlhodobé užívanie tohto parku ako oddychového parku znamená, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov“, keďže „povolenosť“ tejto stavby bolo možné preukázať len listinnými dôkazmi hodno zdôrazniť, že z listín predložených žalovaným je možné usudzovať, že H. I. ako oddychový park bol projektom budovaným už od konca 60. rokov postupne a jeho súčasťou je verejná zeleň, ako aj stavebné objekty, okrem iného i detské ihrisko, ktorého stavba bola povolená rozhodnutím Obvodného národného výboru, odboru výstavby Košice - Sever č. XXXX/XX-Kol/Ja a je súčasťou parku I.. Aj z predloženej štúdie vypracovanej v roku 1980 organizáciou Stavoprojekta, ale aj štúdie z roku 1985, je nepochybné, že H. Košice, resp. H. I. bola vždy plánovaná realizácia a je aj označovaná ako park slúžiaci tak športovým ako aj oddychovým aktivitám (plážové kúpalisko, ihrisko, reštaurácia a pod.).

20. Podľa tzv. negatívnej dôkaznej teórie, na uplatnenie ktorej vo veci poukázali žalobcovia platí, že „Na nikom nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti“ (napr. 4Cdo/13/2009). Súdov nižších inštancií podľa dovolacieho súdu nekonali v rozpore s touto zásadou, keďže žalobcov v konaní nezaťažili dôkazným bremenom, aby oni preukázali „povolenosť“, príp. „nepovolenosť“ stavby H. I.. Súdov záver o tom, že park je stavbou povolenou podľa platných právnych predpisov založili na listinných dôkazoch predložených žalovaným (hoci žalovaný nepredložil samotné stavebné ani kolaudačné rozhodnutie). Z nich potom (aj pri absencii samotného stavebného príp. kolaudačného rozhodnutia) s prihliadnutím na dobu od ich vydania vyvodili, že stavbu H. I. je možné považovať za stavbu povolenú. Konštatovanie súdov, že žalobcovia neuviedli námietky, pre ktoré by bol dôvod sa domnievať, že H. I. je nelegálnou stavbou, nebol postupom, ktorým by súdy preniesli na žalobcov v tomto smere dôkazné bremeno, resp. že by od žalobcov žiadali, aby oni preukazovali v konaní neexistujúcu skutočnosť (nepovolenosť stavby). Týmto konštatovaním iba zvýraznili správnosť ich záveru, že stavba parku bola povolená. Dovolací súd teda nezistil, že by vo veci bolo vykonané dokazovanie s deficitmi, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

To, že súdy z vykonaných dôkazov vyvodili skutkový záver o tom, že stavba H. I. bola povolená podľa príslušných právnych predpisov, môže byť potom iba nesprávnym skutkovým záverom, ktorý však samé o sebe prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá. Navyše konečný záver súdov o tom, či v prípade H. I. išlo o „povolenú (v súlade s právnymi predpismi)" stavbu, bol aj záverom právnym, ktorý mohli žalobcovia napadnúť len dovolaním podaným podľa ustanovenia § 421 CSP, čo však neurobili. Na pozemkoch žalobcov sa nachádza výlučne zeleň, ktorá tvorí súčasť stavby H. a na jej vybudovanie sa nevyžadovalo samostatné stavebné (kolaudačné) povolenie.

21. Dovolacia argumentácia žalobcov spočívala v tvrdení, že skutkové a právne závery získané z vykonaných dôkazov sú svojvoľné, arbitrárne a neudržateľné a že nevyplývajú z vykonaného dokazovania. K tvrdeniam žalobcov, že súdy vykonané dôkazy nehodnotili správne, skutkový stav zisťovali jednostranne v ich neprospech, nezaoberali sa nimi tvrdenými skutočnosťami a vzali na zreteľ nedostatočné dôkazy, a teda vychádzali z nesprávnych skutkových zistení a skutkových záverov, dovolací súd uvádza, že táto skutočnosť sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Podľa dovolacieho súdu skutkové závery súdov nižších inštancií nemožno považovať za svojvoľné, zmätočné, ani extrémne vybočujúce z medzí voľného hodnotenia dôkazov len preto, že (v závere) neboli vyhodnotené podľa predstáv žalobcov. Súdy mali vykonaným dokazovaním za preukázané, že na pozemkoch žalobcov je verejná zeleň, ktorá je voľne prístupná verejnosti a že je súčasťou stavby H. Vychádzali aj zo spôsobu využívania pozemkov žalobcov z údajov zapísaných v katastri nehnuteľností, záver súdov o tom, či táto „verejná zeleň" je stavbou a povolenou podľa platných právnych predpisov, bol už záverom o právnych otázkach, ktorých nesprávnosť mohli žalobcovia napadnúť dovolaním podľa ustanovenia § 421 CSP, čo však neurobili. Iba samotný nesúhlas s právnymi závermi súdov a polemika s právnymi názormi odvolacieho súdu, bez konkretizácie dovolacej otázky podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) až písm. c), ak by žalobcovia tento aj uplatnili, by prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladala, nakoľko realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje samotným právnym posúdením veci. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti (§ 420 CSP) najvyšší súd zotrval pri rozhodovaní vo viacerých rozhodnutiach (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). Dovolací súd teda nezistil, že by dokazovanie vo veci bolo vykonané „manipulatívne" resp. s takými deficitmi, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

23. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Žalobcovia v dovolaní definovali tri právne otázky: 1. Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch, na ktorých sa nachádza verejná zeleň? 2. Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 tohto zákona na pozemkoch, na ktorých sa nachádza stavba, ktorá nie je povolená podľa platných právnych predpisov? 3. Je námietka premlčania vznesená žalovaným v rozpore s dobrými mravmi?

24. Vzhľadom na nastolenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie žalobcov procesne prípustné a preto dovolací súd pristúpil k preskúmaniu

jeho opodstatnenosti, t. j. či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia predmetných právnych otázok. Rovnakými právnym otázkami sa v analogickej veci s identickým predmetom sporu (náhrada za vecné bremeno na pozemkoch, na ktorých sa nachádza H.) najvyšší súd zaoberal už v rozhodnutí z 25. júna 2025 sp. zn. 8Cdo/64/2025, so závermi, ktoré vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu považuje za správne a nemal dôvod sa od nich odkloniť.

25. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len "pozemok pod stavbou").

26. Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. tento zákon sa primerane vzťahuje aj na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, okrem pozemkov vo vlastníctve cirkví, športový areál alebo verejná zeleň, ak tento cintorín, športový areál alebo verejná zeleň prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu.

27. Závery odvolacieho súdu k prvej právnej otázke vychádzali zo zistení, že na pozemkoch žalobcov sa nachádza H. I. na športovorekreačné využitie, ktorý je inžinierskou (a zároveň povolenou) stavbou - oddychovým parkom podľa ustanovenia § 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona a teda stavbou zaradenou podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. A pretože nebolo sporné, že táto verejná zeleň - H. I. prešla do vlastníctva žalovaného podľa zákona č. 138/1991 Zb., vzniklo k pozemkom žalobcov vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Aj v prípade, ak by H. I. nebolo možné považovať za stavbu uvádzanú v ustanovení § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., podľa názoru odvolacieho súdu by išlo o verejnú zeleň podľa ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona, ktorá prešla do vlastníctva obce podľa zák. č. 138/1991 Zb. a za primeraného použitia zákona č. 66/2009 Z. z. aj na pozemky uvádzané v ustanovení jeho § 1 ods. 2, vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 tohto zákona vzniklo aj na pozemkoch žalobcov užívaných ako verejnú zeleň. Zároveň bol názoru, že „primeranú aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemky podľa § 1 ods. 2 nemožno zúžiť iba na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, keďže zákon nevylučuje zriadenie zákonného vecného bremena aj k pozemkom podľa § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z."

28. Odvolací súd vec kvalifikoval tak, že H. I. (verejná zeleň) je inžinierskou stavbou (§ 43a stavebného zákona), ktorá bola povolená a na pozemkoch žalobcov vzniklo vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., ktoré však vzniklo aj v prípade, že táto „verejná zeleň" nebola stavbou, keďže ustanovenie § 4 ods. 1 sa vzťahovalo aj k pozemkom, na ktorých sa nachádza verejná zeleň, pretože takéto usporiadanie práv ustanovenie § 4 ods. 1 nevylučovalo. Odvolacím súdom zvolenú interpretáciu ustanovenia § 1 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. dovolací súd hodnotí ako legitímnu, ústavne akceptovateľnú a takú, ktorá má oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona.

29. Žalobcovia aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. označili za neprípustnú, pretože verejná zeleň, ktorou je aj H. I. nie je stavbou a podľa tohto zákona vzniklo vecné bremeno len na pozemkoch, na ktorých sa nachádza stavba. Pre prípad, ak by stavbou bol aj park, namietali, že by išlo o nepovolenú stavbu, nakoľko žalovaný nepredložil stavebné povolenie, ani územné rozhodnutie, týkajúce sa H., ktoré by preukazovali splnenie podmienky stanovenej § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. a to, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov. Ak by aj išlo o verejnú zeleň podľa ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona, jeho primerané použitie aj na „verejnú zeleň" neumožňuje usporiadať tieto vzťahy inak, než len uzavretím zámennej zmluvy, príp. pozemkovými úpravami podľa zák. č. 330/1991 Zb. (§ 2 zák. č. 66/2009 Z. z.), resp. primeraným použitím zákona č. 66/2009 Z. z. a v takýchto prípadoch vecné bremeno na pozemkoch nevzniklo. Uvedené viedlo žalobcov k položeniu prvej právnej otázky v dovolaní, či vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch, na ktorých sa nachádza verejná zeleň. Zákon č. 66/2009 Z. z. je právny predpis, ktorého prijatie bolo vyvolané potrebou vo verejnom záujme zabezpečiť obciam, mestám a vyšším územným celkom právny rámec umožňujúci im nadobudnúť vlastníctvo k pozemkom pod stavbami, ktoré na ne štát delimitoval bez

akéhokoľvek právneho vzťahu k týmto pozemkom. Zámerom zákonodarcu bolo súčasne zabezpečiť obciam právny vzťah k takýmto pozemkom priamo zákonom zriadením vecného bremena do definitívneho usporiadania vlastníckych vzťahov. V ustanovení § 1 ods. 1 zákona je vymedzené, na ktoré pozemky sa zákon vzťahuje. Pre jeho aplikáciu sú rozhodujúce dve podmienky a to, že ide o stavbu vo vlastníctve obce nachádzajúca sa na pozemku iného vlastníka a spôsob nadobudnutia stavby delimitáciou zo štátu na obec. Čo je stavba, definuje stavebný zákon. Členenie stavieb je uvedené v § 43a a nasl. stavebného zákona. Zákon sa primerane použije i na majetkovoprávne usporiadanie pozemkov, ktoré síce nie sú zastavané stavbou, ale je na nich umiestnený cintorín (okrem pozemkov vo vlastníctve cirkví), športový areál alebo verejná zeleň, ak tento cintorín, športový areál alebo verejná zeleň prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu. Verejná zeleň je buď inžinierska stavba v podobe oddychového parku [§ 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona] alebo nemá podobu stavby a podľa pojmu používanom pri územnom plánovaní „Zeleň sú vysadené alebo udržiavané rastliny v sídlach a v ich okolí, ako aj pozdĺž líniových stavieb v ostatnej krajine" (§ 139a ods. 9 stavebného zákona účinného k 01. júlu 2009). S ohľadom na uvedené sa dovolací súd stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že „niet žiadneho rozumného dôvodu, prečo by do času trvalého usporiadania vlastníckych vzťahov nemalo vzniknúť zákonné vecné bremeno aj k pozemkom v zmysle § 1 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z.z., a prečo by mal vo vzťahu k nim existovať odlišný režim oproti pozemkom podľa § 1 ods. 1 cit. zákona. Keďže zákonodarcu v § 1 ods. 2 zák. č. 66/2009 Z.z. upravil primerané použitie zákona aj na pozemky, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, postavil ich tak na roveň pozemkom, na ktorých sa nachádzajú stavby v zmysle § 1 ods. 1 zákona a teda niet dôvodu pre iný režim pozemkov, na ktorých sa nachádza verejná zeleň oproti pozemkom, na ktorých sa nachádza stavba."

30. Podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. v spojení s ustanovením jeho § 4 ods. 1 vzniká vecné bremeno k verejnej zelene, ktorá má povahu stavby (predovšetkým inžinierskej stavby podľa § 43a stavebného zákona - oddychový park) a podľa ustanovenia § 1 ods. 2 v spojení s § 4 ods. 1 vzniká vecné bremeno k verejnej zelene, ktorá povahu stavby nemá. Na vybudovanie zelene sa nevyžaduje stavebné povolenie, keďže nejde o stavbu v právnom zmysle a uplatňuje sa primeraná aplikácia zákona č. 66/2009 Z. z. To znamená, že aj v prípade verejnej zelene, ktorá nie je stavbou, vysadenej na pozemkoch iných vlastníkov pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov do trvalého usporiadania vlastníckych vzťahov vzniklo vecné bremeno, a to práve v dôsledku primeranej aplikácie § 4 ods. 1; v takomto prípade sa nevyžaduje „povolenosť" stavby, keďže zeleň nemožno považovať za stavbu. Ak H. I. slúži predovšetkým pre potreby verejnosti ako oddychový park, aj dovolací súd je toho názoru, že i keď by nebol stavbou (inžiniersku), išlo by o verejnú zeleň, ku ktorej rovnako vzniklo vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 z dôvodu primeraného použitia zákona č. 66/2009 Z. z. Táto primeranosť sa vzťahovala nielen k samotnej možnosti vzniku vecného bremena, t. j. možnej aplikácie § 4 ods. 1 aj na takúto „verejnú zeleň", ale aj k požiadavke „povolenosti stavby", ktorú vzhľadom na charakter tejto zelene ako „nestavby", nebolo treba splniť. Keďže vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo dňom jeho účinnosti 01. júla 2009, postup podľa ustanovenia § 2 tohto zákona, t. j. uzavretie zámennej zmluvy, príp. iná pozemková úprava podľa zákona č. 330/1991 Zb. prichádzal do úvahy až následne (až po vzniku vecného bremena). Preto dovolací súd nepovažoval za správny názor žalobcov, že jediným spôsobom usporiadania vzťahov k pozemkom s verejnou zeleňou je len zámena pozemkov alebo iná pozemková úprava, nie vecné bremeno, a to práve preto, že postup podľa ustanovenia § 2 zákona č. 66/2009 Z. z., ako trvalé usporiadanie vzťahov, prichádzal do úvahy až po vzniku vecného bremena (dočasnom riešení usporiadania vzťahov), ku vzniku ktorého došlo už účinnosťou zákona.

31. Po relevantnom vyhodnotení všetkých právne významných otázok dovolací súd na prvú otázku, či: Vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na pozemkoch, na ktorých sa nachádza verejná zeleň (s ohľadom na tvrdenie žalobcov, že sa nejedná o stavbu) odpovedá tak, že aj v prípade verejnej zelene podľa § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá nie je stavbou vzniklo podľa ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. k 01. júlu 2009 z dôvodu primeraného použitia zákona č. 66/2009 Z. z. vecné bremeno na pozemkoch, na ktorých je táto verejná zeleň umiestnená, podľa jeho ustanovenia § 4 ods. 1 ako dočasné riešenie v prospech jej vlastníka, ktorým je obec (mesto), ak prešla do jej vlastníctva podľa osobitného predpisu; vznik vecného bremena závisí od účelu na aký je zeleň využívaná

(potrebám verejnosti, obyvateľom obce (mesta), čo vyplýva z úpravy, že musí ísť o „verejnú“ zeleň. V takýchto prípadoch sa splnenie požiadavky „povolenosti stavby podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona“ nevyžaduje. Pri riešení tejto otázky súdy nižších inšancií vec správne právne posúdili, a preto dovolací súd dovolanie žalobcov v tejto časti ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP).

32. Druhá žalobcami vymedzená právna otázka sa javí ako hypotetická, keďže samotní žalobcovia vylučovali aplikáciu zákona č. 66/2009 Z. z. na prípady „verejnej zelene“, pretože nešlo o stavbu a zároveň vylučovali aj vznik vecného bremena k pozemkom iných vlastníkov užívaných ako verejnú zeleň (podľa § 1 ods. 2) primeranou aplikáciou ustanovenia § 4 ods. 1 tohto zákona. Otázkou, či vzniklo vecné bremeno v zmysle § 4 tohto zákona i na pozemkoch, na ktorých sa nachádza stavba, ktorá nie je povolená podľa platných právnych predpisov, sa súdy za zaoberali pri posudzovaní, či stavba na pozemku, ku ktorému vzniklo vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. musí byť povolenou stavbou. Odpoveď na túto všeobecne položenú otázku však bez potreby hlbších analýz dáva samotné ustanovenie § 4 ods. 1 zákona, podľa ktorého: „ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok“.

33. Súdy nižších inšancií vo veci vychádzali z toho, že H. I. (verejná zeleň) je inžinierskou stavbou podľa ustanovenia § 43a ods. 3 písm. p) stavebného zákona a zároveň, že ide o stavbu povolenú. Žalobcami vo všeobecnej rovine formulovaná otázka, či sa na vznik vecného bremena podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vyžaduje, aby išlo o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, nezodpovedá jej vymedzeniu podľa ustanovenia § 432 až § 435 CSP, nakoľko na jej riešení odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil. Odvolací súd nedospel k záveru, že vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. mohlo vzniknúť aj k pozemku zastavanom „nepovolenou“ stavbou, práve naopak mal za to, že musí ísť o stavbu povolenú, a v danom prípade mal túto skutočnosť (rovnako ako súd prvej inšancie) riadne preukázanú. Dovolací dôvod spočívajúci na právnom posúdení veci je dovolateľ povinný vymedziť právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t.j. ktorý z predpokladov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje takého vymedzenie, súd nevytvára procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 CSP.

34. Odvolací súd mal za to, že vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. môže vzniknúť len k pozemku, na ktorom je „povolená stavba“, za ktorú inžiniersku stavbu „H. I. považoval. Žalobcovia teda druhú dovolaciu otázku založili na takom skutkovom závere, z ktorého odvolací súd nevychádzal (a nezistil). Odvolací súd nemal pochybnosti o tom, že tento park bol povolenou stavbou, hoci sa nezachovali o ňom konkrétne stavebné a užívacie povolenia a že vecné bremeno k pozemkom zastavaným touto stavbou vzniklo. Otázka, či vecné bremeno podľa ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. mohlo vzniknúť aj k pozemkom zastavaným nepovolenou stavbou je nepriliehavá, keďže na závere, že by tomu tak mohlo byť, odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil. Ak žalobcovia chceli právne závery odvolacieho súdu napadnúť dovolaním podľa ustanovenia § 421 CSP, mali ich dovolacie otázky smerovať k tomu, či je park stavbou a či táto bola stavbou povolenou (t. j. či boli v tomto smere správne právne závery odvolacieho súdu). Z týchto dôvodov dovolateľa formuláciou druhej otázky nevymedzili uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 CSP.

35. K tretej dovolacej otázke, či „námietka premlčania vznesená žalovaným je v rozpore s dobrými mravmi“, dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa ustanovenia § 421 ods. 1

písm. a) až písm. c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je irelevantná. Pri zodpovedaní tejto otázky dovolací súd vychádzal zo súdnej praxe, ktorá sa ustálila na tom, že za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. sa poskytuje jednorazová náhrada (rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. augusta 2019, sp. zn. 2Cdo/194/2018, z 30. novembra 2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019, z 27. októbra 2021, sp. zn. 1Cdo/171/2021, z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019, z 14. decembra 2022, sp. zn. 1Cdo/255/2021, z 30. októbra 2024 sp. zn. 1Cdo/133/2023, z 26. júna 2024 sp. zn. 7Cdo/49/2023). Judikatúra sa ustálila aj na tom, že jednorazová náhrada za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona sa premlčuje v lehote troch rokov od účinnosti zákona (01. júla 2009). Pretože žaloba vo veci bola podaná až 13. júla 2019, odvolací súd správne usúdil, že žalobcom nemožno nárok priznať pre dôvodnú námietku premlčania vznesenú žalovaným (§ 100 OZ). Súd nižších inštancií v kontexte uvedeného pri odôvodňovaní konštatovali, že žalobcovia v konaní nekonkretizovali, v čom vidia uplatnenú námietku premlčania ako rozpornú s dobrými mravmi a žiadne skutočnosti, pre ktoré by mala byť uplatnená námietka premlčania rozporná s dobrými mravmi, nezistili; t. j. nezistili jej rozpor s dobrými mravmi. Z vymedzenia tretej dovolacej otázky podľa dovolacieho súdu nie je zrejmé, v čom spočíva jej neriešenie v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pretože k súladu námietky premlčania s dobrými mravmi sa najvyšší súd vyjadroval vo viacerých dovolacích konaniach (5Cdo/265/2009, 7Cdo/226/2016, 7Cdo 507/2014, 3Cdo/441/2013, 3Cdo 137/2017 a iné) a žalobcovia neuviedli v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia vznesenej námietky premlčania, teda právneho záveru odvolacieho súdu o neexistencii rozporu žalovaným vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi. Odvolací súd sa vysporiadal s rozsiahlou argumentáciou žalobcov, pre ktorú títo považovali vznesenú námietku premlčania za takú, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, a bolo povinnosťou žalobcov v dovolaní uviesť konkrétny záver odvolacieho súdu, ktorý mal byť nesprávny. V dovolaní tvrdili len dôvody, pre ktoré oni považujú túto námietku za rozpornú s dobrými mravmi, avšak bez poukazu na konkrétne právne závery odvolacieho súdu. Samotná polemika s právnym názorom odvolacieho súdu nie je dostatočným dôvodom na dovolací prieskum podľa ustanovenia § 421 CSP.

36. Žalobcovia v dovolaní oponovali tiež tým, že o tom, že im má patriť len jednorazová odplata sa prvýkrát dozvedeli až v tomto konaní, pričom podľa nich premlčacia doba nároku na jednorazovú odplatu za užívanie nehnuteľností nemôže začať plynúť skôr, ako sa žalobcovia dozvedeli o tom, že majú nárok len na jednorazovú odplatu. Rozpor námietky premlčania vznesenej žalovaným s dobrými mravmi odôvodňovali predovšetkým tým, že vzhľadom na nejednotnosť judikatúry pri rozhodovaní o náhrade podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá sa na jednorazovej náhrade ustálila až v priebehu tohto konania, nezavinili, že im premlčacia lehota márne uplynula. K súladu námietky premlčania s dobrými mravmi najvyšší súd v rozhodnutí vo veci sp. zn. 5Cdo/265/2009 uviedol, že „dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti ... Za špecifických okolností však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku by mohol byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania".

37. V rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/226/2016 dovolací súd k možnému rozporu uplatnenia námietky

premlčania s dobrými mravmi poukázal na viaceré súdne rozhodnutia, na základe ktorých uviedol, že „vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania odporcom (žalovaným) mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi ... o takýto prípad môže ísť iba výnimočne a v rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva ... ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu ku vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, priznanie účinkov premlčania voči nemu by za tejto situácie bolo neprimerane tvrdým postihom a pri posudzovaní primeranosti postihu je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a vziať do úvahy najmä charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby”.

38. V rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/507/2014 najvyšší súd k inštitútu dobrých mravov pri uplatnení námietky premlčania konštatoval, že „by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona, t. j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich”.

39. V rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/441/2013 najvyšší súd uzavrel, že „uplatnenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom v tých výnimočných prípadoch, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Postup podľa uvedeného ustanovenia má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania je výrazom zneužitia práva v neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva).” Aj podľa judikatúry ústavného súdu uplatnenie námietky premlčania je treba vo všeobecnosti považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi, na druhej strane však nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi však môže byť len taký výkon práva účastníkov v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (m. m. II. ÚS 176/2011, IV. ÚS 542/2013).

40. Uplatnenie premlčacej námietky sa môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, alebo keď by sa aprobovalo konanie, ktoré je *contra bonos mores* (I. ÚS 33/2012). Vždy je nutné vychádzať z individuálnych okolností prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Dovolací súd pri riešení tretej otázky primerane zohľadnil, že Mesto Košice je subjektom verejného záujmu, na ktorý sú kladené vyššie nároky ako na iný subjekt, avšak iba toto jeho postavenie nemôže byť dôvodom na to, aby každú ním vznesenú námietku premlčania bolo treba považovať za rozpornú s dobrými mravmi, keďže by tým došlo k porušeniu ústavného princípu rovnosti subjektov pred zákonom, resp. k jeho diskriminácii oproti

iným subjektom práva. V danej veci žalovaný nespôsobil žalobcom škodu svojim konaním, ani využívaním ich pozemkov pre svoje potreby (H. je určený pre užívanie všetkým obyvateľom mesta Košice) a rovnako nie je zodpovedný za prijatie zákona č. 66/2009 Z. z., ani za (tvrdenú) nejednoznačnosť jeho znenia, a napokon ani za rozdielnu rozhodovaciu prax všeobecných súdov na nižších stupňoch o náhrade za zriadené vecné bremeno vzniknuté účinnosťou tohto zákona; menované hodnotiace kritériá nemôžu byť bez ďalšieho dôvodom pre rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, keď žalobcom nič nebránilo podať žalobu v premlčacej lehote. V tejto súvislosti ani skutočnosť, že žalovaný vyhodnotením náhrady ako jednorazovej nie je nútený pristúpiť k pozemkovým úpravám, prípadne navrhnúť zámenu pozemkov, odkúpiť zastavané pozemky a pod., t. j. trvalo usporiadať vzťahy k pozemkom, nemá vplyv hodnotenie námietky premlčania ako rozpornej s dobrými mravmi.

41. Preto pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby, spor z hľadiska právneho posúdenia veci vo vymedzených právnych otázkach rozhodol vecne správne. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov ako neopodstatnené zamietol (§ 448 CSP).

42. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením jeho § 262 ods. 1 a podľa úspechu žalovaného v dovolacom konaní, ktorému by patrila nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu ale vyplýva, že žalovanému žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli, preto mu nárok na ich náhradu dovolací súd nepriznal.

43. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.